

L'Alou

Balsareny

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Al sector sud-est del terme municipal.
Emplaçament	Eix del Llobregat (C-16), sortida 67 i prendre camí direcció SE uns 900 m fins a la masia.
Alçada:	306

Coordenades:

Latitud:	41.84917
Longitud:	1.88439
UTM Est (X):	407389
UTM Nord (Y):	4633632

Classificació

Número de fitxa	08018 - 261
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani Popular
Segle	XI-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Parts que es conserven en estat precari per falta de manteniment.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	Inexistent
Observacions protecció:	Pla General d'Ordenació Urbana del Municipi de Balsareny (PGOU). Article 133 (protecció de masies). Núm. 18: L'Alou. Article 76 (edificis especialment protegits). Núm. 12: Masia de l'Alou.
Data aprovació:	dc., 27/11/1991 - 12:00
Número inventari	IPA 16288
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial - productiu
Titularitat	Privada

Titular: 001303300DG03D0001FP

Fitxes associades:

Santa Margarida de l'Alou

Santa Margarida de l'Alou (jaciment)

Font de l'Alou

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la dc., 30/11/2022 - 10:45

fitxa:

Descripció

Masia de dimensions considerables, d'origen medieval, emplaçada en un altiplà a la riba de llevant del Llobregat, molt a prop de la capella de Santa Margarida de l'Alou. El conjunt, que ha conservat molt íntegrament la tipologia i els volums originaris, consta d'un cos residencial de planta rectangular (amb planta baixa més un pis i golfes) i té adossats cossos auxiliars a tots els costats, de manera que la casa queda parcialment tapada en totes les seves façanes.

El cos residencial principal és fruit de diverses fases constructives difícils de precisar, però la part substancial sembla que fou edificada als segles XVI i XVII. De manera atípica, la façana principal és encarada a tramuntana. Pel fet de quedar tapada pels coberts tan sols en queda visible el portal dovellat, situat a la banda esquerra, i petites finestres emmarcades amb pedra picada. El parament és fet de maçoneria, amb restes d'arrebossat tradicional de calç. A la façana de migdia podem observar un bon llenç de mur fet amb un parament de petits carreus força regular. La façana de ponent, també força visible, està dotada amb obertures més regulars que estan emmarcades amb pedra picada. N'hi ha dues que donen a una terrassa porxada situada al damunt d'una cisterna. Al costat de llevant trobem una terrassa similar. Probablement al segle XVIII, la casa s'hauria ampliat cap a la part de llevant, on es pot veure una galeria de doble arcada. Més endavant, es devia ampliar encara amb un cos de tres plantes a l'angle sudest que té la part alta obrada amb tàpia.

A l'interior les estances properes al portal són cobertes amb unes interessants voltes de pedra de tradició gòtica i hi podem veure també dos portals de punt rodó, testimonis de les diferents modificacions que ha rebut el mas. També es conserva un forn de pa.

Observacions:

Inscripcions en llindes: 1646, 1768, aquesta última amb el nom de Joseph Alou.

Història

L'església i també l'indret ja apareixen documentats l'any 1041. L'església tenia la dedicació primitiva de Sant Joan de l'Alou. Així ho esmenta Albert Benet (1984) en l'apartat d'esglésies del Bages anteriors al 1300 de la *Catalunya Romànica*. De manera semblant, el 1291 es torna a citar com a Sant Joan de l'Alou. Aquesta denominació dona a entendre que ja existien tant l'església com el mas. La construcció actual de l'església és de tradició romànica, però a l'hora de datar-la més en concret hi ha diversitat de parers: hi ha qui la situa al segle XIII i d'estil romànic en transició al gòtic (Serra, 1988: 153), i hi ha qui la situa en un moment posterior o ja entrat el segle XV (Gasol, 1981: 79).

Pel que fa al mas, es troba documentat més explícitament l'any 1157 quan se'n fa donació al monestir de l'Estany. El cognom Alou va ser habitual a Balsareny. Ja consta en la documentació parroquial el 1368 i va proliferar molt més al final del segle XVI.

D'altra banda, en els camps de conreu que hi ha davant de l'església s'hi ha localitzat un jaciment arqueològic també d'època medieval (segles XI-XIII) que consisteix en un camp de sitges més dos forns, un dels quals era d'ús metal·lúrgic. Tot plegat sembla indicar que en aquesta època el mas i l'església de l'Alou constituïen un nucli religiós i agrari destacat, possiblement dotat també amb una ferreria.

No sabem quan es produí el canvi en la dedicació de l'església, però el 1685 ja conta com a Santa Margarida. Posteriorment va quedar fora de culte i s'utilitzà de paller del mas l'Alou.

El mas es va engrandir als segles XVII i XVIII, tal com testimonien inscripcions que es troben a la casa dels anys 1646 i 1768. Aquesta última amb el nom de Joseph Alou, fet que indica que al segle XVIII la família amb aquest cognom n'eren els propietaris. A finals del segle XX els propietaris residien a Orís (Osona) i ja feia temps que el mas era portat per masovers. L'actual masover va entrar-hi pels volts de 1980.

Bibliografia

AUTORS DIVERSOS (1984). *Catalunya Romànica*, vol. XI "El Bages", Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana.

AUTORS DIVERSOS (1978-79). *Història de Balsareny*. Grup d'Estudis Locals (G.E.L.). Treball inèdit al fons de la Biblioteca Popular de Balsareny.

MARTA, M.; VELASCO, C. (2002). *Memòria de la intervenció arqueològica realitzada a l'ermita de Santa Margarida de l'Alou, 2002*. Arxiu Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Núm. Reg. 4902.

MORERA, Jordi (2002). *Memòria del seguiment arqueològic de les obres de desdoblament de la C-16 (Tram Sallent - Berguedà Sud), 2002*. Arxiu Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Núm. Reg. 4384.

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 111, 138.

GASOL, Josep M. i altres (1981). "Balsareny", *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*, vol. 2. "El Bages, el Berguedà i el Solsonès". Enciclopèdia Catalana, Barcelona, p. 79.

SERRA SALA, Joan. M. (1988). "Balsareny", *Història del Bages*, vol. 1. Parcir Edicions Selectes, Manresa, p. 140, 141, 153.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 131, 134.

